

OBRAVNAVI TELESNIH SIMPTOMOV

- 1.1. BOLEČINA
- 1.2. BALONSKA SAMOKRČLJIVA ČRPALKA
- 1.3. TEŽKO DIHANJE (dispneja)
- 1.4. SLABOST IN BRUHANJE
- 1.5. NEMIR IN DELIRIJ
- 1.6. UTRUJENOST
- 1.7. IZGUBA APETITA
- 1.8. ZAPRTJE
- 1.9. TELESNA AKTIVNOST
- 1.10. KRVAVITEV

NEGA BOLNIKA

- 2.1. SKRB ZA OSEBNO HIGIENO IN UREJENOST
- 2.2. PREPREČEVANJE RAZJED ZARADI PRITISKA
- 2.3. NEGA OTEKLIN
- 2.4. SUHOST UST

PSIHOLOŠKI IN DUHOVNI PODPORI

- 3.1. OTROK OB HUDO BOLNEM
- 3.2. MLADOSTNIK OB HUDO BOLNEM
- 3.3. PODPORA SVOJCEM V PALIATIVNI OSKRBI
- 3.4. KAKO SE POGOVARJATI S HUDO BOLNIM
- 3.5. DUHOVNA PODPORA

SOCIALNI PODPORI

- 4.1. POMOČ NA DOMU
- 4.2. KAM, KO OSKRBA DOMA NE BO VEČ MOGOČA
- 4.3. OPOROKA
- 4.4. FORMALNI POSTOPKI OB SMRTI BLIŽNJEGA
- 4.5. UREJANJE DOKUMENTACIJE PO SMRTI BLIŽNJEGA

ZADNJEM OBDOBJU ŽIVLJENJA

- 5.1. ZADNJI DNEVI ŽIVLJENJA

O ŽALOVANJU

- 6.1. KAKO SI POMAGAMO, KO NAS PRIZADENE IZGUBA?
- 6.2. PROCES ŽALOVANJA
- 6.3. MISLI ŽALUJOČIH V PROCESU ŽALOVANJA
- 6.4. ČUSTVA V PROCESU ŽALOVANJA
- 6.5. KAKO PRISTOPITI K ŽALUJOČEMU
- 6.6. ŽALOVANJE V DRUŽINI

Založnika:

Slovensko združenje paliativne in hospic oskrbe, www.szpho.si
Onkološki inštitut Ljubljana, www.onko-i.si

Avtorici: *Kristina Podlesnik, Špela Sitar*
Urednica: *Maja Ebert Moltara*
Lektoriranje: *Amela Duratović Konjević*
Oblikovanje: *Petra Turk*

Fotografija na naslovnici: *freepik*
Tisk: *Collegium Graphicum d.o.o.*
Naklada: *3.000 izvodov*, leto: *2019*

Zapuščinski postopek

Zapuščinski postopek je vezan na izgubo bližnje osebe, zato je pogosto čustveno obremenjujoč za vse vpletene. Postopek se vodi po uradni dolžnosti po prejemu smrtovnice – to pomeni, da se začne tudi, če ga stranke ne predlagajo. Sodišče v postopku ugotovi, kdo so pokojnikovi dediči, katero premoženje sestavlja njegovo zapuščino in katere pravice iz zapuščine gredo dedičem. Sodišče vodi ter zaključi postopek, tudi če se stranke ne odzivajo. Zaključi se praviloma z izdajo sklepa o dedovanju, v katerem je navedeno, kaj kdo deduje in kakšen je njegov dedni delež. Sklep o dedovanju se izda le, če je po zapustniku ostalo premoženje. Če sodišče ugotovi, da zapustnik ob smrti ni imel premoženja, se zapuščinski postopek ustavi.

Sodišče v zapuščinskem postopku odloča le o prenosu premoženja zapustnika na dediče ali druge osebe, in ne o drugih družinskih ali medsebojnih razmerjih.

Deduje se lahko na podlagi oporoke, kadar pa oporoke ni, se deduje na podlagi zakona.

Iz podatkov zapisanih v smrtovnici sodišče pridobi podatke o dedičih, morebitnem obstoju oporoke zapustnika ter o (okvirnem) obsegu zapuščine. Upoštevajoč podatke o obsegu zapuščine, ki izhajajo iz smrtovnice, sodišče opravi uradne poizvedbe o premoženju zapustnika.

Ko je posamezna zapuščinska zadeva na vrstnem redu, sodišče razpiše zapuščinsko obravnavo. O dnevu, uri in kraju zapuščinske obravnave sodišče dediče in druge osebe s pravnim interesom obvesti s pisnim vabilom. Podatki o razpisani zapuščinski obravnavi (datum rojstva in smrti, ime in priimek ter naslov zapustnika in opravilna številka zadeve, kraj, datum in ura obravnave) so dostopni tudi na spletnih straneh pristojnega sodišča.

Sodišče dedičem pošlje vabilo na prvo obravnavo. Na zapuščinski obravnavi sodišče ugotavlja sorodstveno razmerje zapustnika z dediči oziroma krog oseb, ki so poklicane k dedovanju, morebiten obstoj oporoke zapustnika in obseg zapuščine, prav tako pa sodišče obravnava zahtevke strank. Če je treba, je lahko razpisanih več narokov, o katerih so stranke sproti obveščene s pisnim vabilom.

Ko je zapuščinska obravnavo zaključena, sodišče izda sklep o dedovanju in ga strankam pošlje po pošti. Če se ne strinjajo s sklepom sodišča, lahko v roku 15 dni vložijo pritožbo. Ko poteče rok za pritožbo (in ta ni bila vložena), sklep postane pravnomočen.

Osnovne informacije o postopku dedovanja si lahko preberete na povezavi:

https://nasodiscu.si/static/media/brosure/08_Dedovanje_A4_web.pdf

Kje lahko pridobite več informacij?

Za podrobnejše informacije se lahko obrnete na svojega zdravnika, medicinsko sestro in druge zdravstvene delavce, ki vas oskrbujejo.

Več informacij lahko najdete tudi na:

www.paliativnaoskrba.si

UREJANJE DOKUMENTACIJE PO SMRTI BLIŽNJEGA

Nasveti za žalujoče

Ob smrti bližnjega se nenadoma pojavi cela vrsta vprašanj, katerih rešitev ne poznamo ali jih celo ne znamo najti.

V trenutkih intenzivnega žalovanja se je tako najpogosteje treba posvečati tudi vprašanjem o pravnih, socialnih in drugih posmrtnih zadevah.

Osebni dokumenti

Osebni dokumenti (potna listina, osebna izkaznica, vozniško dovoljenje, obmejna prepustnica, orožni list ...) umrlega posameznika niso več uporabni in jih je treba uničiti. Pristojni organ (na kateri koli upravni enoti v Republiki Sloveniji) v matičnem registru preveri matično dejstvo smrti. Po ugotovitvi, da je posameznik umrl, njegove identifikacijske dokumente fizično uniči (preluknja, prereže) in jih vrne svojcem.

Smrtovnica

Smrtovnica se sestavi na podlagi podatkov iz matičnega registra in Centralnega registra prebivalcev, Centralne zbirke podatkov o pravicah iz javnih sredstev in podatkov, ki jih dajo pokojnikov družinski člani ali osebe, s katerimi je pokojnik živel.

Smrtovnico sestavi matičar na upravni enoti in jo posreduje sodišču, na območju katerega je imel pokojnik zadnje stalno prebivališče. Smrtovnico je treba sestaviti tudi, če premoženja pokojnik ni imel.

V smrtovnico se vpišejo naslednji podatki:

- podatki o pokojniku,
- podatki o zakoncu, zunajzakonskem partnerju in otrocih,
- podatki o drugih sorodnikih, ki bi bili lahko poklicani k dedovanju,
- podatki o pokojnikovem premoženju (premičnem in nepremičnem, lastništvo motornih vozil, bančnih računih, gotovini, vrednostnih papirjih in naložbah, avtorskih pravicah ali lastništvu podjetja, premoženje v tujini ...)
- podatek o obstoju oporoke,
- podatek, ali je bil pokojni upravičenec do pravic iz socialnega varstva.

Bančni računi

Ob smrti bližnjega je treba o tem obvestiti banko, pri kateri je imel umrli odprt bančni račun. Banka blokira transakcijski račun ob predložitvi uradnega dokumenta o smrti imetnika. Razpolaganje z denarjem na računu po blokadi je možno šele po končanem postopku dedovanja. Bančni račun banka zapre, ko prejme pravnomočen sklep o dedovanju.

Odjava pri različnih ponudnikih storitev

Ob smrti bližnjega je treba o tem obvestiti ponudnike storitev, kjer je imel pokojnik sklenjene različne naročniške obveznosti (televizija, telefon, časopis, zavarovanja, internet ...). Ker imajo ponudniki teh storitev različno urejeno postopanje v primeru smrti zavezanca, se je po informacije najbolje obrniti na konkretnega ponudnika.

Uveljavljanje zahtevkov pri zavarovalnicah

Če je imel pokojni sklenjena življenjska zavarovanja, se pri zavarovalnici pozanimajte o načinu uveljavljanja zavarovalnih zahtevkov. Če boste pri tem potrebovali različna zdravniška potrdila, se obrnite na pravno službo zdravstvenega zavoda kjer je pokojni umrl s pisnim zahtevkom.

Izplačilo denarnih prejemkov (pokojnina, plača, solidarnostna pomoč ...)

Pokojnina

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ) ustavi izplačevanje pokojnine ali druge prejemke takoj, ko se v uradni evidenci Centralnega registra prebivalstva zaradi smrti spremeni status uživalca oziroma ko pridobi obvestilo o smrti uživalca iz tujine.

Neizplačani zapadli zneski pokojnine ali druge dajatve ZPIZ-a se ob smrti uživalca podedujejo in izplačajo dedičem le na podlagi ustreznega dokazila, in sicer le zneski, do katerih je bil uživalec upravičen izključno **do dneva smrti**. Dediči lahko izplačilo zapadlih neizplačanih sredstev po umrlem uživalcu zahtevajo od ZPIZ-a na podlagi originalnega in pravnomočnega sklepa o dedovanju; ob soglasju volje vseh dedičev pa tudi na podlagi posebne izjave, ki jo ob prisotnosti vseh dedičev izpolni pooblaščen oseba na ZPIZ-u.

Plača

S smrtjo preneha veljati pogodba o zaposlitvi, ki jo je imel sklenjeno pokojni. Pokojniku pripada plača oziroma nadomestilo plače ter druge pravice iz delovnega razmerja (npr. regres) do dneva prenehanja pogodbe o zaposlitvi. Plača, nadomestilo plače ter drugi prejemki iz delovnega razmerja se nakažejo na bančni račun pokojnega in so del zapuščinskega postopka.

Solidarnostna pomoč

Izplačilo solidarnostne pomoči urejajo kolektivne pogodbe ali drugi akti delodajalca, pri katerem je bil pokojni zaposlen ob smrti. Če je pokojni v času zaposlitve pri svojem delodajalcu zaprosil za solidarnostno pomoč zaradi dalj časa trajajoče odsotnosti zaradi bolezni in je bil do nje upravičen, so po njegovi smrti do izplačila upravičeni njegovi dediči.

Velikokrat kolektivne pogodbe predvidevajo izplačilo solidarnostne pomoči tudi v primeru smrti ožjega družinskega člana, zato lahko svojci pri svojem delodajalcu preverijo, ali bi bili do solidarnostne pomoči zaradi smrti bližnjega upravičeni tudi sami.

Pogrebina in posmrtnina

Pravica do izredne denarne socialne pomoči kot pomoč pri kritju stroškov pogreba (pogrebina) in pravica do enkratne izredne denarne socialne pomoči po smrti družinskega člana (posmrtnina) sta obliki izredne denarne socialne pomoči. Obe pravici sta vezani na izpolnitev dohodkovnega cenusa.

Posmrtnina je pravica, namenjena finančni pomoči svojcem umrlega, ki so upravičeni do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka ali katerih dohodek ne presega zakonsko določenega cenusa.

Pogrebina je namenjena finančni pomoči pri kritju stroškov pogreba. Pogrebina kot pomoč pri kritju stroškov pogreba znaša v višini dveh osnovnih zneskov minimalnega dohodka.

Svojci lahko vlogo za uveljavljanje obeh pravic vložijo pri katerem koli centru za socialno delo. Obe pravici se lahko uveljavljata v roku enega leta po smrti svojca, upravičenost pa se ugotavlja na dan smrti svojca.